

RAPORTUL ANUAL AL CENTRULUI DE DREPT AL AVOCAȚILOR 2025

Rezumat

În 2025, CDA a implementat cu succes o serie de proiecte vitale menite să sprijine populațiile vulnerabile din Republica Moldova. Aceste proiecte includ:

1. Proiectul "Asistență juridică pentru refugiați, solicitanți de azil și apatrizi în Republica Moldova", finanțat cu generozitate de UNHCR.
2. Proiectul "Legal assistance to refugees in Moldova", susținut de Consiliul Norvegian pentru Refugiați.

Raportul de față prezintă detaliat activitățile desfășurate în următoarele domenii: monitorizarea frontierei, consiliere juridică și asistență legală, sesiuni informative, protecția copilului, prevenirea și răspunsul la violența bazată pe gen, intervenții în regiunea din stânga Nistrului, apatridie și cetățenie, programul Serhio Viera de Mello Academic Chair și suportul acordat autorităților publice.

Pe parcursul anului 2025, CDA și-a extins sprijinul pentru refugiați operând în opt centre de înscriere pentru asistență financiară din întreaga țară. În colaborare cu autoritățile relevante, CDA a monitorizat frontierele cu Ucraina, asigurând respectarea prevederilor legale pentru solicitanții de azil, în special pentru copiii neînsoțiți.

CDA a oferit consiliere și asistență juridică esențială pentru aproximativ 10,498 de refugiați din Ucraina și țări terțe. Am promovat relații puternice de colaborare cu direcțiile locale de asistență socială, primăriile și birourile de poliție, îmbunătățind coordonarea eforturilor noastre.

CDA a abordat 16 cazuri complexe prin litigii strategice atât la nivel administrativ, cât și judiciar, căutând rezultate juste și echitabile pentru cei pe care îi servim.

Organizația a efectuat o evaluare anuală a serviciilor sale, care a evidențiat un grad de 97% de satisfacție în rândul beneficiarilor.

Prin eforturi constructive de advocacy cu autoritățile statului, CDA a contribuit la îmbunătățirea situației beneficiarilor de protecție temporară și a apatrizilor din Moldova.

Pe dimensiunea de implicare academică în răspunsul pentru refugiați, CDA a susținut implementarea programului de granturi din cadrul rețelei Sergio Vieira de Mello Academic Chair, derulat între 15 iunie și 30 noiembrie 2025, în baza unui apel competitiv care a atras 22 de propuneri și a selectat 11 inițiative implementate cu implicarea instituțiilor universitare naționale.

I. Consiliere și asistență juridică pentru refugiați și solicitanți de azil

Consilierea și asistența juridică au fost puse la dispoziția refugiaților, solicitanților de azil, apatrizilor, persoanelor fără acte și străinilor care aveau nevoie de sprijin. Un total de 10,498 de beneficiari au beneficiat de consiliere juridică, rezultând 17,663 de sesiuni de consiliere individuală.

Preînregistrarea pentru protecție temporară (PT): CDA a dedicat resurse semnificative pentru a ajuta refugiații cu preînregistrarea pentru protecție temporară, în special pe cei care au intrat în Moldova neregular. În timp ce sistemul online a prezentat ocazional provocări tehnice, CDA rămâne angajat să găsească soluții și să minimizeze întreruperile. Continuăm să abordăm bariere, cum ar fi informațiile de contact locale limitate, străduindu-ne să îmbunătățim accesibilitatea.

Asistență și reprezentare juridică: Personalul CDA a oferit asistență juridică esențială, a asistat la redactarea documentelor juridice și a intervenit în cazul a 7,761 beneficiari în probleme juridice în fața autorităților, instanțelor și poliției.

Solicitanți de azil: CDA a oferit consiliere juridică primară pentru 155 de solicitanți de azil. Din aceștia 65 de solicitanți de azil au fost asistați juridic în timpul procedurii de determinare a statutului de refugiat (RSD). Interviuurile individuale sunt deosebit de importante pentru resortisanții țărilor terțe, adesea cu cetățenie rusă sau belarusă, dar cu reședință în Ucraina. CDA se asigură că cei care primesc decizii negative sunt trimiși la Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat pentru asistență în apel și reprezentare în instanță.

Sprijin cu documentația civilă: Consilierii juridici au oferit asistență juridică refugiaților în obținerea documentelor civile necesare, inclusiv certificatele de naștere pentru copii cu cel puțin un părinte care deține cetățenie moldovenească.

Sprijin pentru asistența financiară: consilierii de la biroul de protecție CDA au oferit sprijin beneficiarilor în completarea formularelor de cerere de reevaluare legate de excluderea lor de la asistență în numerar oferită de UNHCR.

Grupuri de lucru mobile: Consilierii au participat la grupuri de lucru mobile alături de partenerii de cooperare, ajutând la preînregistrarea online pentru protecție temporară, în special pentru persoanele cu nevoi speciale, copii neînsoțiți și cei însoțiți de persoane neautorizate.

Sesiuni de informare: În colaborare cu autoritățile locale, CDA a organizat 59 de sesiuni informative pentru 1.023 de refugiați din Ucraina, promovând conștientizarea și înțelegerea mecanismelor protecției temporare, accesul la serviciile consulare ale Ambasadei Ucrainei în republica Moldova.

Persoane cu nevoi specifice. CDA a oferit consiliere și asistență juridică personalizată pentru 1,972 de persoane cu nevoi specifice, inclusiv vârstnici și persoane cu dizabilități fizice sau mentale. Multe dintre aceste cazuri au implicat întârzieri în intervenția echipei mobile a IGM pentru înregistrarea în protecție temporară, pe care lucrăm să o rezolvăm în cooperare cu partenerii relevanți.

Violența bazată pe gen. CDA a oferit asistență în 13 cazuri de violență de gen împotriva copiilor și femeilor. Un număr îngrijorător de astfel de cazuri au implicat violență comisă de membri ai familiei. CDA a facilitat trimerile către servicii de sprijin specializate. O provocare semnificativă rămâne reticența victimelor violenței domestice de a raporta agresorii la poliție.

Protecția copilului. CDA a oferit consiliere și asistență juridică, inclusiv sprijin în obținerea documentelor de identitate (act de identitate cu protecție temporară, certificate de naștere, documente de călătorie) în cazul a 2277 copii. Personalul biroului de protecție a efectuat 201 de evaluări ale interesului superior pentru a evalua situația copiilor separați sau neînsoțiți în Moldova, asigurând reprezentare și îngrijire juridică adecvată.

Intervenții în stânga Nistrului

În regiunea din stânga Nistrului, CDA a oferit consiliere și asistență pentru 901 refugiați din Ucraina, inclusiv în domeniul protecției temporare, documentării și accesului la servicii. Intervențiile au vizat inclusiv sprijin pentru persoanele cu mobilitate redusă, facilitarea interacțiunii cu instituțiile și informarea privind procedurile legale aplicabile.

II. Consiliere și asistență juridică pentru apatrizi și persoane nedocumentate

Apatridie și cetățenie. CDA a oferit consiliere pentru 85 persoane privind determinarea statutului de apatrid. Au fost reprezentate 8 cazuri strategice în instanță, iar 3 beneficiari au obținut cetățenia Republicii Moldova.

În domeniul cetățeniei, 75 beneficiari au fost sprijiniți în depunerea dosarelor pentru dobândirea/redobândirea cetățeniei RM, prin consiliere în centrele ASP privind criteriile, documente, termene și proceduri.

Exercițiul de cartografiere a persoanelor nedocumentate a fost desfășurat în perioada martie – octombrie 2025, de către Centrul de Drept al Avocaților (CDA), în parteneriat cu Consiliul European, Înalțul Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR) și Inspectoratul General pentru Migrație (IGM). Acesta face parte din proiectul „Consolidarea protecției drepturilor omului ale refugiaților și migranților în Republica Moldova: Faza II”. Scopul general al exercițiului a fost identificarea persoanelor nedocumentate și apatride din opt raioane ale Republicii Moldova, precum și analiza obstacolelor juridice, administrative și sociale care împiedică accesul acestor persoane la documente de identitate și cetățenie.

Cartografierea a urmărit să ofere o imagine realistă asupra fenomenului nedocumentării și să contribuie la elaborarea de politici publice bazate pe dovezi, pentru prevenirea și reducerea riscului de apatridie. Lipsa actelor de identitate continuă să reprezinte o barieră majoră în exercitarea drepturilor fundamentale – acces la educație, sănătate, muncă legală, protecție socială – și

perpetuează excluderea juridică și socială a persoanelor afectate. Exercițiul a acoperit 582 primării și a identificat 409 persoane nedocumentate, 250 persoane apatride și 53 solicitanți ai statutului de apatrid.

Cartografierea a demonstrat că nedocumentarea rămâne o problemă structurală, complexă, care afectează multiple domenii: juridic, social, economic și administrativ. Procedura de recunoaștere a statutului de apatrid este funcțională, dar insuficient cunoscută la nivel local. Autoritățile publice locale joacă un rol cheie, dar se confruntă cu resurse limitate și lipsa formării specifice.

III. Programul Sergio Vieira de Mello Academic Chair și implicarea academică

Între 15 iunie și 30 noiembrie 2025, CDA a susținut implementarea programului Sergio Vieira de Mello Academic Chair Grant Programme. Au fost primite 22 propuneri, dintre care 11 proiecte au fost selectate și implementate cu implicarea universităților naționale.

În noiembrie 2025, CDA a sprijinit organizarea primei conferințe științifice anuale SVMAC, „Academic Futures for the Displaced”, cu peste 150 participanți din mediul academic, societatea civilă și organizații internaționale.

IV. Suport pentru autorități publice

CDA a desfășurat:

- 2 sesiuni de instruire pentru 40 de angajați ai Inspectoratului General al Poliției de Frontieră (GIBP) pe teme precum procedurile de azil în Republica Moldova, în parteneriat cu UNHCR Moldova.
- 1 sesiune pentru 14 angajați din cadrul Inspectoratului pentru Migrație în parteneriat cu UNHCR Moldova.

CDA a oferit suport prin personal detașat către: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Inspectoratul General pentru Migrațiune, Primăria municipiului Chișinău, Cancelaria de Stat, Secretariatul Comisiei pentru Migrație și Azil.

Acest suport a contribuit la consolidarea capacității instituționale și la îmbunătățirea coordonării în domeniul migrației, azilului și protecției sociale.

V. Dezvoltare organizațională

CDA asigură responsabilitatea față de persoanele afectate prin consultări periodice și mecanisme de feedback accesibile, inclusiv măsuri de prevenire și răspuns la exploatarea și abuzul sexual (SEA). CDA menține o comunicare deschisă cu solicitanții de azil, refugiații, apatrizii și persoanele expuse riscului de apatridie, facilitând participarea acestora la activități.

Beneficiarii CDA pot raporta incidentele prin e-mail (complaints@cda.md), telefon (+373 60330039) sau direct directorului executiv. Informațiile sunt disponibile în ucraineană, rusă și engleză la sediile CDA, centrele de cazare, site-ul CDA (www.cda.md) și rețelele sociale.

Evaluarea anuală a serviciilor a relevat că 97% dintre beneficiarii CDA sunt foarte mulțumiți de serviciile oferite. 97% dintre respondenți au indicat că informațiile primite au fost suficient de clare pentru a le ghida acțiunile.

Cele mai solicitate servicii juridice au inclus asistența și consilierea juridică, în principal legate de azil (84,6%), cetățenie (12%) și statutul de apatrid (3,4%).

Concluzie

În 2025, CDA a implementat un portofoliu amplu de activități integrate, combinând servicii directe pentru beneficiari cu monitorizare la frontieră, litigii strategice, consolidare instituțională și implicare academică. Intervențiile au contribuit la asigurarea accesului efectiv la protecție, justiție și soluții legale pentru mii de persoane aflate în situații de vulnerabilitate, consolidând în același timp capacitatea sistemelor naționale de a răspunde adecvat fenomenului de strămutare forțată. CDA a demonstrat un angajament ferm de a oferi asistență juridică și sprijin crucial populațiilor vulnerabile, inclusiv refugiaților, solicitanților de azil și apatrizilor, din Republica Moldova. Prin parteneriate strategice, advocacy dedicat și o abordare centrată pe persoană, CDA a avut un impact pozitiv tangibil asupra vieții a mii de oameni. Bazându-se pe realizările din acest an, CDA este bine poziționată pentru a-și continua activitatea vitală, abordând provocările emergente și promovând o societate mai dreaptă și mai echitabilă pentru toți. Organizația rămâne dedicată susținerii drepturilor și demnității celor pe care îi servește, promovând coeziunea socială și contribuind la dezvoltarea unui sistem național de azil robust și incluziv.